

Pri pisanju o sedmih modrih starogrških možeh in nadalje še o šestnajstih kandidatih za te može sem se spomnil na marsikaterega zelo sposobnega in pametnega starogrškega znanstvenika, ki bi lahko prišel med modro sedmerico, a ni prišel niti v seznam kandidatov zanjo. Med takšnimi spregledanimi možmi je bil tudi starogrški vojščak, ki je prvi brez prestanka pretekel razdaljo od Maratona do Aten, dolgo okoli 42 km. Ta tekač bi zares lahko blestel v sedmerici modrih. A ga pač ni tja nihče predlagal, čeprav je bil splošno znan. Poglejmo njegovo zgodbo, zakaj in kako je prišlo do tega v zgodovini kar najmočnejše odmevnega teka, ki je v človeštvu za vedno zapustil globok spomin na veliki dogodek davne preteklosti, na vojaško zmago Grkov nad Perzijci izpred 2500 let.

Prvi maratonec

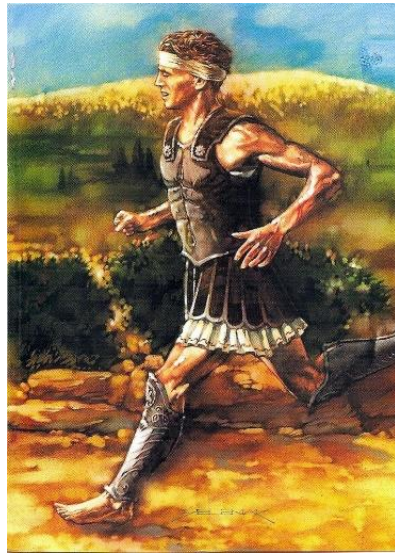
Fedipij (Pheidippides; Atene, ok. 530–Atene, 490 pr. n. š.)

Ne mislimo se spuščali v velike podrobnosti bitke na Maratonem polju, ker to lahko preberemo v zgodovinskih knjigah, učbenikih in tudi na svetovnem spletu. Glavne poteze te bitke pa vseeno posredujemo pod črto.¹

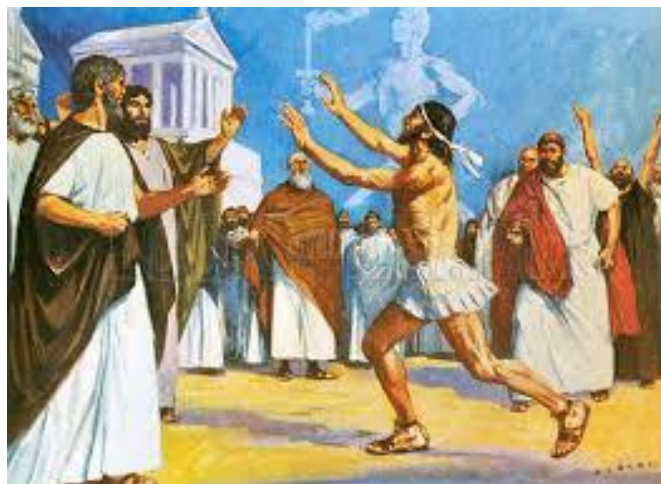
V tem spisu nas zanima le legendarna zgodba o vrlem grškem vojščaku *Fedipiju*. S to zgodbo je namreč povezana beseda *maraton*. Po bitki na Maratonem polju, kjer so Grki septembra leta 490 pred našim štetjem premagali Perzijce, je Fedipij brez postanka pretekel razdaljo od Maratona do

¹ Bitka na Maratonem polju ali tudi bitka pri Maratonu je bila bitka, ki se je odvijala na Maratonem polju ob morski obali v Atiki med Grki (Atenci in Platajci skupaj okoli 10 000 vojščakov) in Perzijci (okoli 25 000 vojščakov) leta 490 pr. n. š. Grška vojska je premagala perzijsko (padlo 192 Grkov in okoli 6 400 Perzijcev). S tem je Grčija odbila prvi večji poskus Perzijcev, da zavzamejo Grčijo. Takoj po zmagi so Grki poslali iz Maratona vojščaka v Atene, da bi sporočil, da so zmagali. Vojščak je pretekel dobrih 42 km. Prispel je do Aten, povedal veselo novico, nato pa zaradi izčrpanosti izdihnil. Iz te zgodbe tudi prihaja beseda oziroma izraz *maraton*. Po bitki so prišli Špartanci na ogled bojišča in se strinjali, da so Atenci in Platajci dosegli veliko zmago. Ta bitka ni bila odločilna v grško-perzijskih vojnah, je pa bila ena najpomembnejših. Pokazala je, da lahko maloštevilni, a skupaj delujoči Grki, premagajo tudi številčnejše tuje sovražnike.

Aten (42,2 km), kjer je z besedami "zmagali smo" obvestil senat o veliki zmagi. Nato se je pred atenskimi državniki zaradi izčrpanosti zgrudil in umrl.



Čeprav je zgodba o Fedipiju dobro poznana in splošno sprejeta, pa ni čisto jasno ali je resnična. Grški zgodovinar Herodot omenja Fedipija kot kurirja, ki je ob vdoru Perzijcev na grško ozemlje tekkel iz Aten po pomoč v Šparto. V nekaterih rokopisih navaja celo drugačno ime tekača (Filipid) in ne omenja nikogar, ki bi tekkel iz Maratona do Aten. Pripoveduje le, da naj bi se po zmagi na Maratonskem polju zaradi možne nevarnosti napada perzijske mornarice na Atene še istega dne v Atene vrnila večina grških vojščakov in ne le domnevni tekač.



»Zmagali smo!«

Pomembno je, da tekač ni bil domnevni, ampak resnični. Če ne bi bil resnični, se ne bi ohranila tako vsesplošno znana izjava o zmagi. To je bilo veliko, junaško dejanje nekoga, ki je za eno samo, samcato izjavo o zmagi takratni grški demokraciji daroval lastno življenje.

Njegovo skrajno prizadevanje, nadčloveški napor in trud so ovekovečili na prvih modernih olimpijskih igrah v Atenah leta 1896 z novo popularno športno disciplino – maratonom, najzahtevnejšim tekom v zgodovini atletike, zdaj dolgim natančno 42,195 km. In to v čast in spomin grškemu vojščaku, slu, kurirju Fedipiju, ki je iz Maratona v Atene prinesel novico o zmagoviti bitki.

Mar ni to neprimerno večja čast in zmagoslavje, kot priti v sedmerico modrih. Vsaj meni se tako zdi.

Kranj – Zlato Polje, 16. september 2018

Majo Prosen